

Doktori (Phd) értekezés tézisei

**LOKÁLIS TÁRSADALOM – GYÁRI TÁRSADALOM
AZ ÓZDI HELYI ÉS GYÁRI TÁRSADALOM
A KÉSŐ DUALIZMUSTÓL AZ ÁLLAMOSÍTÁSIG**

Nagy Péter

Témavezető:

Dr. Valuch Tibor egyetemi tanár

ESZTERHÁZY KÁROLY FŐISKOLA
Történelemtudományi Doktori Iskola

Eger, 2015.

I. A kutatás előzményei

Doktori disszertációmban az ózdi vasgyár társadalmának sajátosságait, jellegzetességeit, strukturális változásait elemzem a nagyvállalattá alakulástól (1881) az államosításig (1946). Ebben az időszakban az ózdi üzem a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt. (röviden Rima, RMST) telephelye volt. Nem hagyományos vállalattörténet megírására vállalkozom, hanem az ózdi gyári társadalom példáján szeretném bemutatni a magyar ipari társadalom, a munkásság kialakulását, tagolódását, ismérveit, jellegzetességeit, mindennapjait az 1880-as évektől a második világháborút követő államosításig terjedő hat és fél évtizedben.

Az ózdi gyári és helyi társadalmat a ebben az időszakban eddig csak érintőlegesen vizsgálták, számos esetben pedig a munkák következtetései napjainkban már nem állják meg a helyüket. Az ózdi vasgyárról Berend T. Iván szerkesztésében vállalattörténeti monográfia is megjelent 1980-ban, a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt. történetéről pedig Réti R. László írt könyvet, azonban mindkettő inkább üzemtörténeti, mint társadalomtörténeti monográfiának tekinthető. A helytörténészek közül idősebb Dobosy László és idősebb Vass Tibor munkásságát kell kiemelni. Mellettük még számos kutató vizsgálta az ózdi vasüzem és mindennapi élet egy-egy területét. A gyár társadalmáról azonban még nem született összefoglaló társadalomtörténeti monográfia, így munkám ebből a szempontból hiánypótlónak tekinthető. A téma kutatásával egyetemi tanulmányaim kezdetétől foglalkozom.

II. Célkitűzések

Az ipar megjelenése Ózdon, a helyi társadalom ezzel együtt járó átrétegződése, a kialakuló ipari társadalom jellemzői számos kérdést, problémát vetnek fel.

1. A disszertáció alapvető kutatási kérdése, hogy a vasgyár létrehozása miként változtatta meg a helyi társadalmat, s hogyan zajlott ez a folyamat?
2. Milyen megközelítésben, milyen fogalmi keretek segítségével, milyen módszerekkel értelmezhető az ózdi gyár társadalmának szerkezete?
3. Mi alapján rétegződött a gyári társadalom (képzettség, foglalkozás, lakóhely, életmód, jövedelem, kulturális tőke, presztízs), s egyes csoportjai milyen jellemzőkkel rendelkeztek?
4. Mennyire volt homogén vagy heterogén a munkásság?

5. Volt-e az egyes társadalmi csoportok között mobilitás, és mennyire segítette, illetve gátolta ezt az oktatási rendszer, az üzemi hierarchia vagy a kulturális egyesületek élete?
6. Milyen szerepe volt a vállalatnak munkavállalói életkörülményeiben, szociális helyzetében, mindennapjaiban és mentalitásában?
7. Hogyan alakult át a környéken élők korábbi paraszti életmódja, s milyen különbségek voltak az egyes társadalmi halmazok között táplálkozásban, öltözködésben és szemléletben?
8. Szerveződtek-e az ipari létesítmény munkásai, s mennyire volt erős az érdekvédelmük, az érdekérvényesítő képességük?
9. Az iparosodás és az új társadalmi rétegek milyen hatással voltak a település urbanizációjára, hogyan emelkedett ki Ózd a környező települések közül, s melyek voltak ennek közjogi lépései és a térbeli, társadalmi következményei?

III. Vizsgálati módszerek és források

Disszertációmban a nemzetközi és hazai szakirodalom tanulmányozása mellett az elérhető források széles körét dolgoztam fel. A demográfiai folyamatokat, a helyi és a gyári társadalom jellemzőit a népszámlálási kötetek és feldolgozási táblák alapján végzett statisztikai adatgyűjtés alapján rekonstruáltam. Az ózdi gyári társadalom méretére, rétegeinek elemzésére a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának, illetve Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltárának a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt. ózdi telephelyére vonatkozó anyagai jelentették a kiindulópontot. A társadalmi változások alapos értékeléséhez a releváns felekezeti és állami anyagok teljes áttekintése vált szükségessé. Emellett támaszkodtam a választói és lakónévjegyzékekre, valamint más helyi jellegű forrásokra, mint például az ózdi legtekintélyesebb szervezet, az Olvasó Egylet iratanyagára. Törekedtem a rendelkezésre álló gazdag képanyag társadalomtörténeti forrásként történő felhasználására, elemzésére is.

A szociális helyzet kérdései viszonylag jól elemezhetők voltak a vállalati kiadványok, alapszabályok, más-más értékrendű újságok sajtócikkei – melyek alapján több szempontból is meg lehet közelíteni a témát -, anyagok és más vállalati iratok tükrében. A táplálkozás és az öltözködés jellemzőinek vizsgálatánál a levéltári források töredékesen és csekély mértékben álltak rendelkezésre. Így ezekben a fejezetekben elsősorban az oral history módszerét alkalmaztam, s egykori gyári munkavállalókkal, valamint idős Ózd környéki

lakosokkal készítettem interjúkat, akik gyakran személyes irataikkal is sokat segítettek kutatásom során. A viseletek tekintetében az eddig még hazánkban kevésbé alkalmazott kulturális antropológiai módszerként ismert fényképelemzést is beemeltem, hiszen a fényképek segítségével vizsgálható az adott társadalmi csoportok öltözködés és viseletkultúrája. A visszaemlékezéseknek a mentalitásról szóló fejezetben is nagy hasznát vettem a levéltári források mellett. A munkás-érdekvédelem kérdésében a szakszervezetek és a szociáldemokrata párt anyagai, különböző nézőpontú újságcikkek és gyári kiadványok, személyi iratok voltak fontosak. Az ipar és urbanizáció témakörében a szakirodalom mellett alapvető fontosságúak voltak a releváns községek közigazgatási iratai, a népszámlálások statisztikai adatai, valamint ezt egészítették ki a sajtóban megjelenő újságcikkek. A témámhoz gazdag képanyagot használtam fel, melyeket egyrészt az Ózdi Muzeális Gyűjtemény archívumában őrzik, részben pedig magánszemélyek gyűjteményeiben érhetők el.

IV. Új tudományos eredmények

Az ózdi vasgyártás megindulása, az ipartelepítés a 19. század közepén jelentősen átalakította a település és a társadalom képét is. A környéken eddig az időszakig kizárólag mezőgazdasággal foglalkoztak, Ózd pedig csak egy pár száz főt számláló színmagyar, s jelentős részben római katolikus felekezetű lakossággal rendelkező falucska volt. Sőt, a körzet központi szerepét sem a település, hanem a szomszédos Várkony töltötte be. Az ipari vertikum megalapításával Ózd egy csapásra a vidék fontos igazodási pontjává vált. Elsőként szakemberekre volt szükség, akiket – mivel a térség népessége korábban túlnyomórészt kizárólag az agráriumból élt, így innen nem tudtak képzett dolgozókat verbuválni – a Felvidékről, vagy külföldi területekről toboroztak. A betelepülők azonban jelentős arányban nem magyar anyanyelvűek, részben protestánsok voltak, s mivel már zömüknek már korábban is volt kapcsolata az iparral, más mentalitást és értékrendet képviseltek, tehát alapjaiban változtatták meg a helyi társadalmat. Ózd és a szomszédos községek korábbi lakóit is áthatotta a változás szele: egyre nagyobb arányban vállaltak munkát a fejlődő kohászatban, így földműves lakosságuk folyamatosan átstrukturálódott. Az ipar fejlődése, majd az ózdi egység salgótarjáni, valamint nádasdi üzemekkel való fúziója, a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt. megalakulása (1881) után a folyamatok felgyorsultak, melynek telephelyeként az ózdi egység kiemelt jelentőségre tett szert, s egyben az ország egyik legmeghatározóbb ipari létesítményének különösen fontos alkotórészévé vált.

Az iparosodás eredményeként új társadalmi rétegek jelentek meg. A kohászat szellemi munkavállalói a tisztviselők, fizikai dolgozói a munkások voltak, akik azonban korántsem

képeztek homogén egységet. A tisztek legmagasabb rangú képviselői a gyárat irányító főtisztviselők voltak, ezen kívül beszélhetünk foglalkozásuk alapján műszaki, kereskedelmi és humán értelmiségről, iskolai végzettség alapján pedig egyetemi és középiskolai oklevéllel rendelkező tisztviselőkről. A gyári társadalomnak azonban ők csak csekély részét képezték, mivel annak zöme a munkásság közül került ki. El kell azonban vetnünk a bármilyen értelemben vett egységes munkásosztály képét is: ez a réteg sokszorosán tagolt, melynek csoportjai között az átjárhatóság is jelen volt. A munkavégzésben betöltött helyük, foglalkozásuk alapján a munkásságot két fő részre tudjuk osztani: a szakképzettséget igénylő munkakörben tevékenykedő felső munkásságra, valamint a csekélyebb ismereteket hasznosító alsó munkásságra. A felső munkásság legmagasabb pontján helyezkedtek el az altisztek, akik a fizikai dolgozók irányítását, felügyeletét látták el, tehát a főmesterek, mesterek – a hivatalos statisztikákban művezetők -, felvigyázók és a felügyelők. A ranglétra alsóbb fokán találjuk az előmunkásokat, akik kisebb csoportok igazgatását látták el. A 19. század végén ők olyan jövedelmi helyzettel rendelkeztek, melynek során már választójogot is kaptak. A vezetői jogkörrel nem rendelkező felső munkásság között pedig megkülönböztethetünk országosan is elismert szakmunkásokat – például villanyszerelő, asztalos –, valamint olyan munkásokat, akik csak a vállalat üzemében számítottak szakképzett dolgozóknak – például hengerész, forrasztár –, azonban speciális szaktudásuk és a termelésben való fontos szerepük miatt presztízsük nagyobb volt, mint az előbbieknak. Ezért sem alkalmazható a szakmunkás-segédmunkás felosztás sem, mivel a vállalat legmagasabban elismert és fizetett dolgozói országosan nem is számítottak képzett munkásnak. A vállalat céljai között az is szerepelt, hogy biztosítsa tisztjeinek és szakmunkásainak utánpótlását. Jelentősen elősegítette ezt az iskolai rendszer s a magas szintű gyakorlati szakoktatás. Ennek hatására több generációs úgynevezett tisztviselő és munkásdinasztiák jöttek létre. A cég munkaerő-politikája mellett a családok életstratégiájában is központi szerepet játszott, hogy gyermekeik, unokáik is a Rimában helyezkedjenek el. Ezt tartották a státuszörökítés és a biztos jövedelem szempontjából a legjobb választásnak. Nem csak arról van szó azonban ebben az esetben, hogy a szüleik által elért életszínvonalat igyekeztek megtartani, hanem képzettségük, ismereteik, tapasztalataik alapján a társadalmi felemelkedést is számtalan esetben fontosnak tartották. A munkásságon belül tehát mobilitásról is beszélhetünk, ami a gyakorlat és a képzettség függvényében alsó munkásságból a felső kategóriába – akár a réteg csúcsára is -, és a felső munkásságon belül – szakmunkásból előmunkások, altisztek – valósult meg. Munkásból tisztviselő azonban csak kivételes esetekben válhatott. A vállalatvezetés munkaerő-politikájában racionális szempontokból a szaktudással rendelkező dolgozóit

becsülte meg nagyon, akiket még a válságok idején is igyekezett megtartani, ellentétben a környező falvakból, valamint később az Alföldről bevándorolt egykori szegényparaszt alsó munkásokkal. A bérkategóriák vizsgálata is megerősíti a gyári társadalom fentebb vázolt struktúráját, ez alapján jól be tudjuk azonosítani az egyes csoportokat. A felső munkásságon belüli, csak helyben elfogadott szakmunkások megbecsültségét magasabb jövedelmük is megmutatta, az úgynevezett „tűzi munkások” magasabb bért kaptak, mint a „klasszikus” szakmunkások. A felső és az alsó munkásság bére lépcsőzetesen emelkedett, melyektől azonban az időszakosan foglalkoztatott dolgozók bére nagyon elmaradt. A társadalmi rétegek lakóhelyük szerint is elkülönültek egymástól. A tisztviselők és a felső munkásság zöme a társulat által épített munkáskolóniákon élt, s részben itt laktak a főüzemekben dolgozó alsó munkások is. A lakbér minimális, a villanyáram ingyenes volt, s számos természetbeli juttatásban – például magasabb szénkvóta illetve meg őket, mint másokat – részesülhettek, ez is mutatja a munkásságon belüli különbségeket, egyenlőtlenségeket. Az alsó munkásság zöme Ózd falusias részén és a környékbeli községekben élt, de a hagyományos szakmai oklevéllel rendelkező felső munkásság egy része is belőlük került ki. Korábbi földművelő tevékenységüket sem hagyták fel, azt kiegészítő jelleggel művelve tovább. Ez nagy segítséget jelentett recessziók idején, mikor a képzetlen betanított dolgozók tömegét bocsátották el. Ezekben a nehéz években csekély minőségű parcelláikon továbbra is megtermelhették a szükséges élelmiszereket, amely ekkor nagy segítségnek számított. Mentalitásukban azonban még sokkal inkább a földhöz kötöttek, s így esetükben a földműves-munkás elnevezést érdemes használnunk. Az időszakos munkások pedig Ózdon, vagy a szomszédos községekben éltek albérletekben és ágybérletekben. A csoportokat kulturális szervezeteik alapján is elkülöníthetjük. A tisztviselők a Tiszti Kaszinóba, a felső munkásság az Olvasó Egyletbe járt, az alsó munkásság nagy része azonban kívül esett a vállalati szórakozás lehetőségein még a háborús konjunktúra idején is. A társadalmi tagoltság elemzése után egyértelműen leszögezhetjük, hogy nem beszélhetünk egységes munkásosztályról, s a szakmunkás-segédmunkás felosztás kizárólagosságáról sem. A munkásságot sokkal inkább a munkavégzésben betöltött szerepük, presztízsük, életszínvonaluk, térbeliségük és kulturális többletük alapján felső – és alsó munkásságra oszthatjuk.

A vállalatvezetés szociálpolitikája kiemelkedő jelentőségű volt, amely a gyárvezetés patriarchális atyai gondoskodását tárja elénk. A Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt. korában magas színvonalúnak számító jóléti és kulturális intézményrendszert tartott fenn, többek között hamar kiépülő és széles körű társadalombiztosítással, korszerű egészségügyi ellátással, művelődési és szórakoztató intézményekkel, kedvezményes vásárlási lehetőségekkel. A gyár

munkavállalóinak jóléte érdeke volt a cégnek is, mivel még válságok idején viszonylag megfelelő körülmények között éltek, s magas volt az üzem iránti lojalitás is, amely a Rimához kötődő munkásgenerációk szemléletében is megmutatkozott. Az alkalmazottak és munkások jólétének biztosítását alátámasztja, hogy Ózdon épült fel a vállalatvezetés jóvoltából Közép-Európa első fedett uszodája, s a munkások művelődési létesítményének színházterme a hatodik legnagyobb volt az országban. Az iparosodás jelentős változásokat eredményezett az itt élők mindennapi életében, szokásaiban is. A táplálkozási lehetőségeket is átalakította a vasgyár, valamint a betelepülők szokásrendszere. Jelentős módosulások történtek az öltözködés területén is, melynek során a korábban a térségre jellemző viselet teljesen átalakult. Bizonyos társadalmi és foglalkozási csoportokra, munkakörökre jellemző fogyasztási mechanizmusok alakultak ki, mely alapján a társadalmi rétegződésen túl a lakóhely is meghatározó fontosságú volt.

Mentalitásában a gyár tisztjei és munkásai erősen kötődtek vállalatukhoz, az általuk végzett munkának is elsőrendű fontossága volt életükben. Fontos szerepe volt a vallásnak is mindennapjaikban, melyet munkáltatójuk is támogatott. A magas színvonalú vállalati szociálpolitika hatásaként a munkás-érdekvédelem az első világháború utáni évek kivételével nagyon gyenge volt Ózdon. A szerveződni képes felső munkásság úgy érezte, hogy életmódja elfogadható szinten állt, így nem érezték szükségét annak, hogy sztrájkokkal és szervezkedésekkel követeljék ki feltételeik javítását munkaadójukkal szemben. Az alsó munkásság zöme földműveléssel egészítette ki a kenyerét, az Ózdon pedig csak átmenetileg tartózkodó, és a legszegényebb időszakos munkásság pedig sem számában, sem erejében nem volt arra képes, hogy egységbe rendeződjön. Tehát nem beszélhetünk egységes „munkáslelkiségről”, „osztálytudatról” sem, melynek tükrében az érdekvédelmi szervezetek is rendkívül gyengének számítottak.

Az iparosodás hatására Ózd is elindult az urbanizáció útján. A környékbeli települések is fejlődtek, azonban Ózd a századfordulóra egyértelműen átvette a körzetközponti szerepet. A 20. század első felében a település már egyre inkább városias jelleget mutatott, azonban főképpen anyagi okok, valamint az országos politika – alig volt várossá nyilvánítás az időszakban – nem tették lehetővé, hogy a 20. században egyre inkább kisvárosi, de intézményeiben még elmaradott község magasabb rangot kapjon. A két világháború közötti időszakban egyre inkább felmerült azonban ennek a gondolata, mely a településrészek átcsatolásai, majd az 1940-es összeolvadással egyre nagyobb lendületet kapott, s a folyamat betetőzéseként korszakunk végén, - de főképp a nagypolitika szemléletének változása eredményeként - Ózd 1949-ben városi rangot is kapott.

Disszertációmban az ózdi helyi és gyári társadalom példáján mutattam be egy ipari társadalom kialakulását, rétegződését és mindennapjait. Kutatómunkám során igyekeztem a téma hazai és nemzetközi szakirodalmát megismerni, s a releváns ismeretek széles körét felhasználni, hogy minél teljesebb kép alakulhasson ki a vidéki település és gyártelep munkavállalóinak ismérveiről. A sporadikus és csak részlegesen elérhető források és eddig a történelemtudományban kevésbé használt módszerek feldolgozása és összevetése révén a gyári társadalomszerkezet és a munkásság kutatásának egy más szempontú megközelítése vált lehetővé.

Publikációs jegyzék

1. Nagy Péter: Az uraji római katolikus egyházközség anyakönyveinek vizsgálata a 20. században. In: Alabán Péter – Döbör Istvánné – Kocsik László: Lakóhelyünk, Ózd 18. szám. Ózd, 2011. 56-63.
2. Nagy Péter: Az ózdi vasgyári alkalmazottak lakáskörülményei a két világháború között In: Hadobás Sándor (szerk.): Bányászattörténeti Közlemények XI. szám. Rudabánya, 2011.: 64-87.
http://epa.oszk.hu/01400/01466/00011/pdf/banyaszattorteneti_EPA01466_2011-01_05Azozdivasgyarialkalmazottaklakaskorulmenyei1918-1945kozott.pdf
3. Nagy Péter: A növekvő életszínvonal „kompromisszumai” a Kádár-kori Budapesten. In: Czibere Ibolya (főszerk.): Metszetek . 2012/1. szám. Debrecen, 2012.: 109-111.
<http://metszetek.unideb.hu/content/n%C3%B6vekv%C5%91-%C3%A9letsz%C3%ADnvonal-kompromisszumai-k%C3%A1d%C3%A1r-kori-budapesten>
Recenzált munka: Horváth Sándor: Két emelet boldogság - mindennapi szociálpolitika a Kádár-korban. Budapest, 2012.
4. Nagy Péter: „Ahol a vállalatvezetés volt az úr”. A Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt. szociális és jóléti intézményrendszere Ózdon. In: Koltai Gábor – Valuch Tibor (szerk.): Korall Társadalomtörténeti Folyóirat 49. szám. Budapest, 2012.: 17-36.
http://epa.oszk.hu/00400/00414/00040/pdf/EPA00414_korall_2012_49_017-036.pdf
5. Alabán Péter- Nagy Péter: Mindennapok Ózdon – Napló a múlt század elejéről. In: Ózdi Körkép IV. évfolyam 10. szám. Ózd, 2012. november 30.: 6.
6. Nagy Péter: Munkajog és biztosítás a patriarchális viszonyoktól az államosítás kezdetéig. In: Czibere Ibolya (főszerk.): Metszetek. 2012/4.-2013/1. szám. Debrecen, 2013.: 279-282.

http://metszetek.unideb.hu/munkajog_es_biztositas

Recenzált munka: Bódy Zsombor: Az ipari munka társadalma – Szociális kihívások, liberális és korporatív válaszok Magyarországon a 19. század végétől a második világháborúig. Budapest, 2010.

7. Nagy Péter: Migráció és társadalmi mobilitás Ózd környékén 1845 és 1945 között. In: Ballabás Dániel (szerk.): Doktorandusz hallgatók I. konferenciája. Konferenciák, műhelybeszélgetések VII. Eger, 2013.: 59-74.
8. Nagy Péter: Hit és hatalom az ózdi gyártelepen - A Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt. és a helyi felekezetek viszonya Ózdon. In: Lukács Anikó (szerk.): Felekezeti társadalom – felekezeti műveltség. Rendi társadalom – polgári társadalom 25. Budapest, 2013.: 327-337.
9. Nagy Péter: Egy epizód az ózdi munkásság életéből – Az 1907. évi ózdi bérsztrájk. In: Alabán Péter (szerk.): Táj-nép-hagyomány. Tanulmányok a barkóságról. Studia Barkonum. Ózd, 2013.: 98-105.
10. Nagy Péter: Hengerészből parlamenti képviselő, parlamenti képviselőből polgármester – Elek József életútja. In: Alabán Péter (szerk.): Táj-nép-hagyomány. Tanulmányok a barkóságról. Studia Barkonum. Ózd, 2013.: 130-132.
11. Nagy Péter: Bányászat és társadalom az ózdi iparvidéken a két világháború közötti időszakban. In: Forisek Péter – Hajdufi Orsolya – Szabó-Zsoldos Gábor – Szendrei Ákos (szerk.): Hallgatói Műhelytanulmányok 2. Debrecen, 2013: 235-244.
12. Nagy Péter: Munkaerőpiac, foglalkoztatás, munkaadói és munkavállalói stratégiák Ózdon a 20. század közepén. In: Halmos Károly – Kiss Zsuzsanna – Klement Judit (szerk.): Piacok a társadalomban és a történelemben. Rendi társadalom – polgári társadalom 26. Budapest, 2014.: 262-274.
13. Nagy Péter: Szerveződtek- e a „Rima ózdi rabszolgái”? Munkás-érdekvédelem Ózdon a kezdetektől a nyilas hatalomátvételig. In: Czibere Ibolya (főszerk.): Metszetek. 2014/2. szám. Debrecen, 2014.: 165.-178.
http://metszetek.unideb.hu/files/201402_11_nagy_peter.pdf
14. Nagy Péter: Rabszolgák vagy megbecsült alkalmazottak? – az ózdi gyárvezetés és az üzemi munkások viszonya a 20. század első felében. In: Gyulai Éva (szerk.): Úr és szolga a történettudomány egységében. In memoriam Vári András (1953-2011). Miskolc, 2014.: 176-184.
<http://bolcsesz.uni-miskolc.hu/dok/varikotet/17-nagy-peter.pdf>

15. Nagy Péter: Nemzetiség és iparosodás. A nemzetiségek szerepe Ózdon az iparosodás tükrében a 19. század közepétől az államosításig. In: Bóna László – Hajdú Anikó (szerk.): Nemzet és kisebbség. Társadalomtörténeti változások a XIX-XX. században. Komárom, 2014.: 77-93.
http://te-ka.sk/wp-content/uploads/2014/11/Nemzet-%C3%A9s-Kisebbs%C3%A9g_N%C3%A1rod-a-men%C5%A1ina.pdf
16. Nagy Péter: Alsó-Mecenzéftől Budapestig: Roób József karrierútja. In: Alabán Péter (szerk.): Falu, munka, ember: tanulmányok a Barkóságról. Studia Barkonum 2. Ózd, 2014.: 165-172.
17. Nagy Péter: Az utolsó rimai tisztviselő. In: Alabán Péter (szerk.): Falu, munka, ember: tanulmányok a Barkóságról. Studia Barkonum 2. Ózd, 2014.: 217-219.
18. Nagy Péter: A középkori Bolyok. In: Alabán Péter (szerk.): Falu, munka, ember: tanulmányok a Barkóságról. Studia Barkonum 2. Ózd, 2014.:277-278.
19. Nagy Péter: Az Andrássyak politikai szerepe az országgyűlési almanachok tükrében. In: Spóner Péter (főszerk.): Történelem és muzeológia. 1. évfolyam 2. szám. Miskolc, 2014.:50-56.
http://www.hermuz.hu/hom/images/latogatoinknak/history-journal/pdf/1_2014_2/NAGY-PETER_ANDRASSYAK.pdf
20. Nagy Péter: Gyári munkásokból parlamenti képviselők. Ózd környéki munkásszármazású képviselők a politikai élet páholyában a Kádár-rendszer utolsó évtizedében. In: Deák Ágnes (szerk.): Aetas történettudományi folyóirat. 30. évfolyam 2015/ 2. szám: 122-139.